

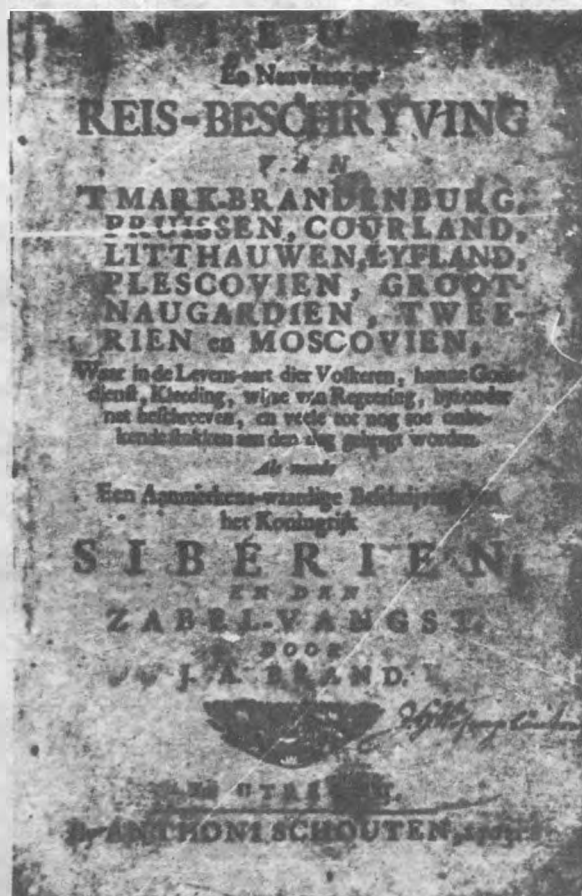
Kārlis Draviņš

Latviešu tautas dziesmas vecā holandiešu grāmatā

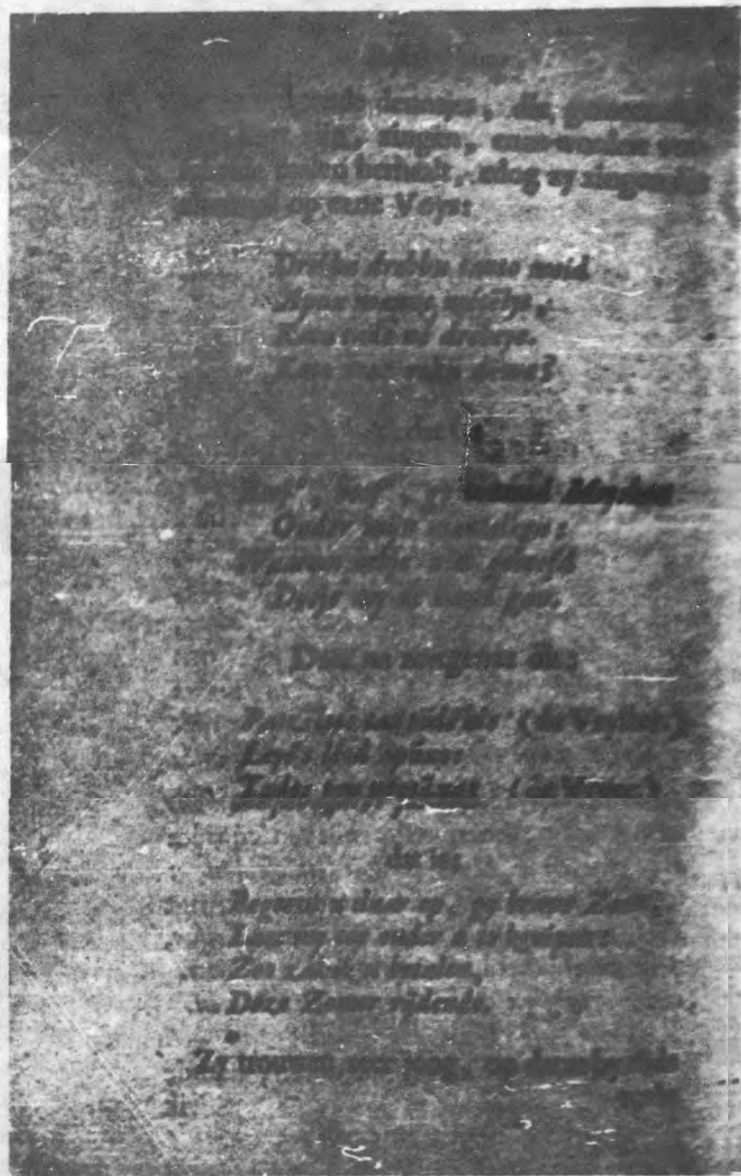
Visvecāko latviešu tautas dziesmu uzrakstījumu starpā ievērojama vieta pieder tiem tekstiem, ko publicējis pazīstamais ceļotājs Johans Arnolds Brands (von Brand), kādreizējais Duisburgas universitātes profesors. Dodamies no Berlīnes uz Maskavu kā sūtņa Skulteta pavadonis, Brands ceļo arī caur Kurzemi un Vidzemi. Tas notiek 1673. gada oktobrī, bet viņa ceļojuma apraksts vācu valodā (**REYSEN/ durch die Marck Brandenburg/ Preussen/ Churland Liefland/ Pleßcovien/....**) nāk klajā tikai 1702. gadā, Vēzelē.

Branda grāmatā, nodaļā **Beschreibung Churlandes**, 75. lappusē, iespiestas divas kurzemnieku tautas dziesmas: **Drebbu drebbu tauto meid** utt. un **Patzēlees tau tōdehls** utt.; abām pielikti klāt tulkojumi vācu valodā. Šie Branda teksti jādatē ar minēto 1673. gadu.

Branda uzrakstītās dziesmiņas pelnīti vērsušas uz sevi latviešu tautas dziesmu pētnieku uzmanību (salīdz., piem., prof. L. Bērziņa lekcijas Universitātes studentiem, tāpat viņa plašo darbu **latviešu tautas dzejā I**, 25. lpp. uc.). Toties mūsu zemē pavisam maz levērots un tikpat kā nepazīstams Branda grāmatas **holandiešu** izdevums. Tas nācis klajā kādu gadu vēlāk — 1703. gadā Utrechtā. Šis holandiešu grāmatas pagarais tituls, kas diezgan atšķiras no vācu izdevuma virsraksta, ir šāds:

Branda darba holandiešu izdevumā, 96. lappusē, atrodamas abas tās pašas latviešu tautas dziesmas, kas publicētas viņa vāciski iespiestajā grāmatā. Pantiem seko attiecīgie tulkojumi holandiešu valodā (skat. attēlu)

Salīdzinot latviešu tekstus abās grāmatās, redzam, ka tie pilnīgi saskan, vēlākajā holandiešu izdevumā burtiski atkārtotot visas tās pašas rakstības īpatības un pārpratuma (varbūt arī iespaiduma?) kļūdas, kas 1702. gada izdevumā. Abu tautas dziesmu pantu holandiešu teksts, kā jādoma, ir pārtulkots no vācu, gan ne no latviešu valodas — mūsu valodas nepašāšanas dēļ. To it īpaši apliecina holandiešu, vācu un latviešu teksta tiešs salīdzinājums: redzams, ka teksti pirmajās divi valodās ciešāk saskan, vietumis abi atšķirdamies no latviskā, tā, piem., „tautu dēls“ vācu tulkojumā uzrunāts „du feiver Sohn“, holandiski — „gy brave Zoon“ u. tml.

Apskatītajiem 1703. gada holandiešu un latviešu tekstiem ir sava nozīme — kā agriem latviešu tautas dziesmu publicējumiem un tulkojumiem — un pie tam vēl atstātākas Vakarēiropas kultūrtautas literatūrā. Piebilstams, ka ir cerība iegūt sīkākas ziņas par minēto tekstu tulkotāju holandiski.

Branda grāmatas **NIEUWE En Nauwkeurige REIS-BESCHRYVING....** šī raksta autoram zināmais un viņa izmantotais eksemplārs glabājas Tallinā, Vēstures muzejā (Ajakomuseum), kuŗa direktoram prof. H. Mōram un citiem darbiniekiem par laipno atsaucību jāapliecina sirsnīga pateicība.